

GJØDSLING, KALKING OG JORDFORBEDRING PÅ MYRJORD

Av amanuensis Rolf Celius.

Myrjordas innhold av fosfor (P) og kalium (K) før oppdyrkingen er alltid så lite at kulturvekstenes behov i sin helhet må dekkes ved gjødsling.

Innholdet av nitrogen (N) varierer med torvtype og formoldingsgrad. Lite omdannet torv av kvitmose eller gråmose er nitrogenfattig. Vel omdannet grasmyrtorv kan være rik på nitrogen, men vilkårene for at dette skal komme kulturvekstene til gode er meget skiftende.

Grøfting, kalking og gjødsling med fosfor og kalium stimulerer omdanningen av nitrogenforrådet til plantetilgjengelige former. Omdanningen er også avhengig av klimaet og har som regel større omfang i sørlige deler av landet enn i nordlige, og større i lavereliggende distrikt enn i høgereliggende.

GJØDSLING

Eng

Behovet for fosfor og kalium vil stort sett være likt for både grasmyr og mosemyr, 3—4 kg P og 15—20 kg K pr. dekar årlig. Dette svarer til 35—40 kg superfosfat 9 % + 30—40 kg kaliumgjødsel 49 %, eller tilnærmet 80—100 kg supra PK 5—16.

På mosemyr og lite formoldet grasmyr kan det være riktig å bruke 18—20 kg N pr. dekar fordelt med 10—12 kg om våren og 6—8 kg etter første slått (ca. 75 + 45 kg kalksalpeter).

Enklest og billigst vil det være å bruke NPK-gjødsel, f.eks. fullgjødsel F 16-3-15 kan passe godt:

Vårgjødsling: F 16-3-15, 80 kg pr. dekar.

Etter første slått: F 16-3-15, 40 kg pr. dekar.

Tilført plantenæring = 19,2 kg N, 3,6 kg P, 18,0 kg K pr. dekar.

På mosemyr kan en få godt tilslag av kløver i første og til dels i annet års eng. En kan da bruke mindre nitrogen og benytte seg av eksempler som for grasmyr nedenfor.

På vel formoldet grasmyr vil en del av engvekstenes nitrogenbehov dekkes av myrjordas naturlige forråd. På de beste myrene, og under gunstig klimaforhold, kan en få nesten tilfredsstillende avling uten N-gjødsling. Oftest vil det være riktig å tilføre 5—8 kg N om våren og 3—6 kg pr. dekar etter første slått.

Eksempler på gjødsling med ca. 8 kg N om våren pluss 4—5 kg N etter første slått:

Alt. I: Vårgjødsling: Superba NPK 13-4-19, 60 kg/dekar.

Etter første slått: Superba NPK 13-4-19, 35 kg/dekar.

Tilført plantenæring: 12,4 kg N, 3,8 kg P, 18 kg K pr. dekar.

Alt. II: Vårgjødsling: Fullgjødsel A 14-6-16, 60 kg/dekar.
+ Kaliumsgjødsel 49 %, 15 kg/dekar.
Etter første slått: Kalksalpeter, 30 kg/dekar.
Tilført plantenæring = 13 kg N, 3,6 kg P, 17 kg K pr. dekar.

På de bedre grasmyrer med mindre behov for N-gjødsling, bør en bruke PK-gjødsel og så regulere N-tilførselen med kalksalpeter eller kalkammonsalpeter.

Korn

Behovet for fosfor og kalium er ca. 2 kg P og 8—10 kg K pr. dekar. Dvs. 20—25 kg superfosfat 9 % + 16—20 kg kaliumgjødsel 49 %, eller tilnærmet 50—60 kg supra PK 5—16. Nitrogenbehovet kan variere fra 0 til 8—9 kg N pr. dekar (opp til 60 kg kalksalpeter).

På lite omdannet mosemyr med relativt stort behov for nitrogengjødsel kan det være rimelig å bruke 50—60 kg Superba NPK 13-4-19 eller 50—60 kg fullgjødsel A 14-6-16 pr. dekar.

På vel formoldet grasmyr må nitrogentilførsel ofte sløyfes. Er denne myrtypen dessuten tidligere godt oppgjødslet, kan det også være nødvendig å redusere på fosfor- og kaliumgjødsla for å unngå for stor frodighet og legde.

Rotvekster

Til rotvekster kan en stort sett bruke de mengder som svarer til sterk enggjødsling. Gulrot ser ut til å like høgt fosforinnhold i myrjord uten at de dermed fjerner store mengder av dette næringsstoffet.

*

Det er ofte lavt innhold av mikronæringsstoffer i myrjord. Ved nydyrking og ellers en gang imellom, anbefales derfor brukt fullgjødsel med allsidig innhold av disse stoffer, eller tilført mikronæringsstoffer på annen måte.

Særlig ved nydyrking er det aktuelt å gi forrådgjødsling med fosfor f.eks. råfosfat eller Thomasfosfat.

KALKING

En kan regne med at mosemyr alltid trenger kalking. På grasmyr kan behovet variere. Best opplysning om kalkbehovet får en ved å bestemme kalkinnholdet i myrjorda til 20 cm dybde. Er innholdet mindre enn 250 kg CaO pr. dekar, vil en få stor meravling for kalking. Er innholdet over 400 kg CaO, vil lønnsomheten av kalking være usikker til de vekster en vanligvis dyrker på myr. Ved nydyrking vil det passe å bruke 400—800 kg kalksteinsmjøl eller kalkdolomitt (200—400 kg Ca) pr. dekar. Ved kalking av tidligere dyrket myr anbefales 300—400 kg kalkdolomitt eller kalksteinsmjøl pr. dekar.

SANDKJØRING

Innblanding av sand eller annen mineraljord (morenejord) i dyrkingssjiktet er mest aktuelt for lite omdannet mosemyr. Meravlingene for denne jordforbedring på slik myr kan bli meget store og virkningene er ofte langvarige (30—40 år). Det bør tilføres mengder fra 15 til 30 m³ pr. dekar. En god virkning forutsetter at myra er godt grøftet.

Tilføring av mineraljord på myr bedrer dessuten bæreevnen for maskiner og beitedyr. Virkningen på bæreevnen øker med økende mengder. Ved gunstige transportforhold kan det derfor svare seg å nytte større mengder enn angitt ovenfor.

JORDA I ÅS

*Bok av forsøksleder Gunnar Semb. Med bidrag av S. Skjeseth, B. Heldal, J. Kielland-Lund og O. Prestvik.
Landbruksforlaget 1975. 183 sider + kartbilag.*

Semb har bygd sin jordkartlegging på jordtyper. Inndelingen i jordtyper bygger på varige kvaliteter i jordprofilet som f.eks. kornstørrelsesfordeling, dreneringsgrad og opphavsmateriale. Jordtypekartet endrer seg ikke med endringer i økonomi og teknologi, men enkelte sterke inngrep, som bakkeplanering, vil selvsagt føre til justeringer. Jordtypene er et godt grunnlag for inndeling av arealene til ulike bruksformål, f.eks. friluftsområder, boligområder, industriområder, skikkethet for ulike jordbruksvekster, marktyper i det økonomiske kartverket osv. Et jordtypekart med jordbunnsbeskrivelse er derfor en uhyre verdifull samling av opplysninger for planleggere, veiledere og politikere. I pressområder som Nord-Jæren, Trondheim, Hamar, Sarpsborg—Fredrikstad og Grenland ville det være særlig nyttig å ha et slikt kartverk.

Jordtypekartet er lagt inn på flybildemosaikk. Dette forenkler bruken av kartet. Når det gjelder symbolene, kan det diskuteres om et kart med enkel merking av kartfigurene og en fyldig tegnforklaring kunne ha vært like bra som den fyldige merkingen av kartfigurene Semb har brukt.

Boka bør leses av fagfolk med tilknytning til landbruk, naturfag og planlegging. Den har verdi langt utover Ås-bygda. Det er å håpe at den vil vekke interesse for jordkartlegging på landsbasis, et arbeid som burde ha høy prioritet i forhold til våre ressurser av produktive arealer. Et slikt kartverk vil kreve mange, mange årsverk og egner seg for samarbeid mellom jordforskere, kvartærgeologer, vegetasjonskartleggere og fagfolk innen plantedyrking.